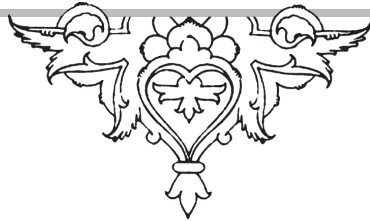

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بانوی مقاومت

درآمدی بر الگوی بانوی مجاهد مسلمان ایرانی
بر اساس نظام بیانات امام خامنه‌ای علیه السلام

برگ سبزی تقدیم به پیشگاه بزرگ بانوی عالم اسلام،
حضرت زهرا علیها السلام الگوی صبر، عزت و اقتدار، حضرت زینب علیها السلام
عموم شیر زنان جهان تشیع به ویژه بانوان از جان گذشته و فداکار ایران اسلامی که به
فرموده رهبر معظم انقلاب در تغییر مسیر تاریخ و کشور نقشی شایسته ایفا کرده‌اند.
راد زنانی که در این مسیر پر رمز و راز، تماشاچی نبودند؛
مردانه قدم در میدان عمل نهادند و در نقش معماران ایران جدید ظاهر شدند.

عنوان و نام پدیدآور: بانوی مقاومت: درآمدی بر الگوی بانوی مجاهد مسلمان ایرانی بر اساس نظام بیانات امام خامنه ای علیه السلام / محققین عاتکه قاسمزاده... [و دیگران]؛ باحمایت کنگره ملی نقش امام خمینی علیه السلام در دفاع مقدس و ۶۲۰۰ شهید استان مرکزی، مرکز حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس سپاه روح الله استان مرکزی، اداره کل حفظ و نشر ارزشهای دفاع مقدس استان مرکزی

مشخصات نشر: قم: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (استان مرکزی)، مرکز حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس، انتشارات ستارگان سرزمین آفتاب، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۲۱۸ ص.

فروست: حماسه سازان زینبی

...سلسله کتابهای ستارگان سرزمین آفتاب.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۰۷-۲۸-۰

قیمت: ۳۰۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فپیا

یادداشت: محققین عاتکه قاسمزاده، زهرا میرزایی، فاطمه توکلیان، سیده محیا علیخان.

کارشناس فنی: درآمدی بر الگوی بانوی مجاهد مسلمان ایرانی

موضوع: خامنه ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ -- دیدگاه درباره زن

موضوع: Views on Woman -- ۱۹۳۹، Khamene'i, Ali, Leader of IRI --

موضوع: زنان مسلمان -- ایران -- فعالیتهای سیاسی

موضوع: Muslim women -- Iran -- Political activity

موضوع: زنان مسلمان -- ایران -- فعالیتهای اجتماعی

موضوع: Muslim women -- Iran -- Civic action

شناسه افزوده: قاسمزاده، عاتکه، ۱۳۶۲

شناسه افزوده: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس استان مرکزی

شناسه افزوده: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (استان مرکزی). مرکز حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس. انتشارات

ستارگان سرزمین آفتاب

شناسه افزوده: کنگره ملی نقش امام خمینی علیه السلام در دفاع مقدس و ۶۲۰۰ شهید استان مرکزی

شناسه افزوده: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (استان مرکزی). سپاه روح الله علیه السلام. مرکز حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع

مقدس

رده بندی کنگره: HQ۱۱۷۰

رده بندی دیویی: ۳۰۵/۴۸۶۹۷۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۵۷۹۲۴۰۲

عنوان: بانوی مقاومت (بانوی مقاومت، درآمدی بر الگوی بانوی مجاهد مسلمان ایرانی

بر اساس نظام بیانات امام خامنه ای علیه السلام)

محققین: عاتکه قاسم زاده، زهرا میرزایی، فاطمه توکلیان، سیده محیا سیدعلیخان

مدیر پروژه و تدوین: راضیه مجاوری

ناشر: ستارگان سرزمین آفتاب

ویراستار: حجت الله امیدعلی

طراحی جلد: محمد جعفری

صفحه آرایی: مجید انجیرانی

نظارت کیفی و آماده سازی: علیرضا مرادی

کارشناس فنی: ابوالقاسم صفرزاده

نظارت بر چاپ: وحید صادقی

چاپخانه: چاپ هم کیشان

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۰۷-۶۲۸-۰

نوبت چاپ: اول / تابستان ۱۳۹۸

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

با حمایت: کنگره ملی نقش امام خمینی علیه السلام در دفاع مقدس و ۶۲۰۰ شهید استان مرکزی

مرکز حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس سپاه روح الله استان مرکزی

اداره کل حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس استان مرکزی

مرکز پخش: اراک- میدان امام حسین علیه السلام - مرکز حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس سپاه روح الله استان مرکزی

تلفن: ۰۸۶-۳۲۲۶۶۰۸۳

نشانی سایت: www.shohud.ir

تمامی حقوق این اثر متعلق به مرکز حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس سپاه روح الله استان مرکزی می باشد.

پیشگفتار.....	۶
اشاره.....	۸
مقدمه.....	۱۴
فصل اول: مفهوم جهاد، ویژگی‌ها و انواع آن.....	۱۵
۱-۱ مفهوم جهاد و ویژگی‌های آن.....	۱۶
۲-۱ انواع جهاد.....	۱۸
۳-۱ ملاک‌های صدق جهاد.....	۱۸
۴-۱ نسبت یابی جهاد با عرصه‌های مختلف حیات انسان.....	۱۹
فصل دوم: جهاد فردی بانوی مسلمان ایرانی.....	۲۱
۱-۲ تکالیف بانوان در مجاهدت درونی در مقام امور فردی.....	۲۴
۱-۱-۲ رشد فکری.....	۲۶
۲-۱-۲ رشد علمی.....	۲۷
باسواد و کتاب‌خوان شدن.....	۲۷
درس خواندن با هدف آشنائی با معارف اسلامی و قرآنی.....	۲۷
۳-۱-۲ رشد اجتماعی.....	۲۸
۴-۱-۲ رشد فضیلتی و معنوی.....	۲۹
۵-۱-۲ رشد و آمادگی نظامی.....	۳۲
۶-۱-۲ رشد شخصیتی.....	۳۳
۶-۱-۲ رشد سیاسی.....	۳۶
۷-۱-۲ رشد جسمی.....	۳۶
۲-۲ تکالیف بانوان در مجاهدت درونی در مقام پذیرفتن نقش‌های خانوادگی و اجتماعی.....	۳۷
۱-۲-۲ يك مادر [خوب] و يك همسر خوب بودن.....	۳۷
۲-۲-۲ يك انسان کارآمد در جامعه و مؤثر بودن در رشد جامعه و مردان.....	۳۸
فصل سوم: مفهوم جهاد، ویژگی‌ها و انواع آن.....	۳۹
مقدمه.....	۴۰

۴۱.....	۱-۳ تکالیف بانوان در عرصه جهاد خانوادگی.....
۴۱.....	۱-۳-۱ تکالیف بانوان در حفظ خانواده و تربیت فرزندان
۵۰.....	۱-۳-۲ تکالیف بانوان در مسائل فرهنگی خانواده
۵۱.....	۱-۳-۳ تکالیف بانوان در مسائل اقتصادی خانواده
۵۲.....	۱-۳-۴ تکالیف بانوان در مسأله ازدواج فرزندان
۵۴.....	۱-۳-۵ تکالیف بانوان در حضور جهادی اعضای خانواده
۵۷.....	۲-۳ نقش و تأثیر بانوان در حضور جهادی اعضای خانواده.....
۵۸.....	۲-۳ نقش و جایگاه خانواده شهدا و ایثارگران در مراحل مختلف انقلاب.....
۱۰۵.....	فصل چهارم: جهاد اجتماعی بانوی مسلمان ایرانی
۱۰۶.....	۱-۴ تکالیف بانوان در جهاد اجتماعی
۱۰۶.....	۱-۴-۱ تکالیف بانوان در زمینه حضور اجتماعی
۱۰۷.....	۱-۴-۲ تکالیف بانوان در حضور اجتماعی خودشان
۱۱۳.....	۱-۴-۱-۲ تکالیف بانوان در حضور اجتماعی اعضای خانواده
۱۱۴.....	۱-۴-۲ تکالیف بانوان در عرصه اجتماع
۱۳۰.....	۱-۴-۳ تکالیف بانوان در عرصه های علمی.....
۱۳۴.....	۱-۴-۴ تکالیف بانوان در عرصه های فرهنگی
۱۳۶.....	۱-۴-۵ تکالیف بانوان در عرصه های نظامی
۱۳۹.....	۱-۴-۶ جهاد اجتماعی بانوان در عرصه بین الملل.....
۱۴۳.....	۲-۴ نقش و تأثیر حضور برجسته بانوان در مراحل مختلف انقلاب
۱۴۴.....	۲-۴-۱ نقش و تأثیر حضور بانوان در عرصه ملی
۱۶۶.....	۲-۴-۲ نقش و تأثیر حضور زنان در عرصه بین المللی
۱۶۹.....	فصل پنجم: الگوی بانوی مجاهد مسلمان ایرانی.....
۱۷۰.....	۱-۵ حضرت فاطمه <small>علیها السلام</small>
۱۸۸.....	۲-۵ حضرت زینب کبری <small>علیها السلام</small>
۲۰۱.....	۳-۵ زنان قرآنی
۲۰۵.....	۴-۵ زنان صدر اسلام
۲۰۹.....	نمودارها

پیشگفتار

تاریخ پُرفراز و نشیب ملتِ بزرگ ایران، همواره با افتخارآفرینی و غیرتمندی قهرمانان این مرز و بوم آمیخته است. مادران این سرزمین، سال‌ها قصه‌های دل‌ورمردی قهرمانان پیشین، مانند میرزا کوچک خان جنگلی، ستارخان، باقرخان، امیرکبیر، رئیس‌علی دلواری و ... را با افتخار برای فرزندان خویش نقل می‌کردند و آرزویشان این بود که روزی فرزندانِ چنین بزرگ پرورش دهند. آن‌گاه که سایه‌ی ظلم و ستم حکومت ستم‌شاهی بر سر این ملت سنگینی می‌کرد، ناگاه خورشیدی از سرزمین آفتاب، تابدن گرفت و پس از سال‌ها مبارزه، طومار حکومت سیاهی را در هم پیچید.

مردی که فخر این سرزمین و فخر شیعه بود و تا قیام قیامت هم خواهد ماند، مردی که دم مسیحایی‌اش همگان را زندگی بخشید و آنها را به میدان مبارزه با ظلم و ستم و استبداد فراخواند تا اینکه بنای حکومت الهی را بنیان نهاد؛ حکومتی نوپا که چون خاری بود بر چشم استعمار، استبداد و سلطه. این شد که از هر سو مورد تهاجم کوردلان قرار

گرفت و انتظار می‌رفت که با کینه‌توزی‌هایی چنین گسترده، این نظام نوپا ساقط گردد. هزاران هزار جوان پرورش یافته‌ی مکتب عاشورا که دم مسیحایی امامشان، آنان را به جوش و خروش واداشته بود، به میدان مبارزه و جهاد شتافتند و هزاران رئیسعلی دلواری و کوچک خان جنگلی دیگر تجلی یافت تا هیچ‌گاه مادران این سرزمین برای قصه‌هایشان قهرمان کم نیاورند. شاعران در وصفشان بسرایند، هنرمندان چهره‌هایشان را به تصویر بکشند، مورخان تاریخشان را باز بنگارند و آیندگان به داشتن این قهرمانان بر خود بیالند. امروز که سال‌ها از دفاع جانانه و دلاورانه‌ی این ملت می‌گذرد، بر ماست که این قسمت از دفتر تاریخ ایشان را هر چه بیشتر بشناسیم و بشناسانیم و نگذاریم یاد و خاطره‌ی رشادت‌ها، دلاوری‌ها، ایثارگری‌ها و... این قهرمانان به فراموشی سپرده شود. همان‌گونه که رهبر فرزانه انقلاب فرمودند: «امروز، فضیلت زنده نگه داشتن یاد شهدا، کمتر از شهادت نیست.»

در همین راستا، ستاد کنگره ملی نقش امام رحمته‌الله علیه در دفاع مقدس و ۶۲۰۰ شهید استان مرکزی کوشیده است تا روزه‌ای بگشاید برای ورود به سیره و سبک زندگی ایثارگران و حماسه‌آفرینان تا نسل‌های آینده با تأمل در آن، به افتخار آفرینان خویش بیالند. این اثر تجلی دهنده‌ی گوشه‌ای از فداکاری و رشادت‌های فرزندان «خطه‌ی آفتاب» است. باری! بر خویش وظیفه می‌دانیم که ضمن ارج نهادن به تلاش همه‌ی فعالان این حوزه و آرزوی ارائه‌ی آثار بهتر در آینده، از شما خوانندگان گران قدر نیز سپاسگزاری کنیم و تقاضای همکاری و همفکری داشته باشیم.

با آرزوی عزّت، اقتدار و عظمت روزافزون ایران اسلامی

دبیر کل کنگره ملی نقش امام خمینی رحمته‌الله علیه در دفاع مقدس و ۶۲۰۰ شهید استان مرکزی
سرتیپ دوم پاسدار محسن کریمی

اشاره...

انقلاب شکوهمند اسلامی مردم ایران به رهبری امام خمینی رحمته الله علیه در سال ۱۳۵۷ سرآغاز حرکتی جهانی در تاریخ معاصر شد که ایجاد (تشکیل) تمدن نوین اسلامی (حکومت اسلامی) را چشم انداز خود قرار داده است. تمدنی که قطعاً بدون نقش آفرینی نیمی از جامعه؛ یعنی بانوان این سرزمین، محقق نخواهد شد. وقتی در جامعه‌ای تعداد زیادی بانوی مؤمن، اهل علم و معرفت تربیت شود؛ چندان عجیب نخواهد بود که نقش آنها در مبارزه با کفر و جهالت و دفاع از اسلام و نظام، بسیار پررنگ باشد و مورد تقدیر بنیانگذار نظام جمهوری اسلامی خمینی کبیر رحمته الله علیه قرار گیرد. آن چنان که امام راحل رحمته الله علیه در پیامی به مناسبت میلاد باسعادت حضرت زهرا رضیه الله تعالی عنها در مورد بانوان فداکار و ایثارگر فرمودند: «چه افتخاری بالاتر از اینکه زنان بزرگوار ما در مقابل رژیم ستمکار سابق و پس از سرکوبی آن در مقابل ابرقدرت‌ها و وابستگان آنان در صف اول ایستادگی و مقاومت از خود نشان داده اند...

مقاومت و فداکاری این زنان بزرگ در جنگ تحمیلی آنقدر اعجاب آمیز است که قلم و بیان از ذکر آن عاجز، بلکه شرمسار است.^۱»

قطعا حضور علمی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی بانوان مسلمان هیچ تعارضی با نقش همسری و مادری آنها ندارد؛ زیرا بانوی مسلمان علاوه بر مسئولیت داشتن در نقش‌های خانوادگی، نسبت به امور اسلام و مسلمین هم مسئول است. چنانچه رهبر معظم انقلاب به این نکته اشاره کرده و نسبت به وظایف علمی، فرهنگی، سیاسی و... بانوان توجه داشته و فرموده اند: «امروز شما زنان، سنگربان ارزش‌های اسلامی در مقابل وضع جاهلی دنیای غرب هستید. شما هستید که دارید از این حصار مستحکم فرهنگ اسلامی محافظت می‌کنید. در علم، در فرهنگ، در سیاست و در همه چیز، زن باید پرورش اسلامی پیدا کند. در میدان‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و همه جا برود و پیشتاز باشد.^۲»

ایشان همانگونه که نقش همسری و مادری را برای زن بی بدیل و بدون جایگزین می‌دانند، نقش اجتماعی و سیاسی او را بی بدیل و منحصر به خود زن می‌دانند و قائل به حضور مستقیم و فعال بانوان در همه عرصه‌ها می‌باشند.

تاریخ درخشان هشت سال دفاع مقدس صحنه بی بدیلی از ایثارگری مردان و زنان مؤمن این سرزمین است و ثبت این قهرمانی‌ها لازم و ضروری است. در این میان توجه به نقش «بانوان ایثارگر» در انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس، برای ارائه الگوی عینی و ملموس به نسل‌های امروز و فردا در عرصه جهاد با طاغوتیان و استکبار بسیار پر اهمیت است و لذا باید در ثبت و ضبط این نقش آفرینی‌های قهرمانانه اهتمام ویژه‌ای داشت. به این معنا که ابتدا با خاطره‌نگاری و سپس

۱- صحیفه امام، جلد ۱۶، ص ۱۹۴، مورخ ۲۵ فروردین ۱۳۶۱. ش.

۲- «فرهنگ و عرصه فرهنگی»- اصول، مبانی، ضرورت‌ها و مسئولیت‌ها از رهنمودهای رهبر معظم انقلاب اسلامی، موسسه فرهنگی، هنری قدر ولایت، چاپ اول ۱۳۸۸. ش، صفحات ۲۹۱ و ۲۹۲- پیام به مناسبت اولین سالگرد ارتحال حضرت امام در تاریخ ۱۰ خرداد ۱۳۶۹. ش.

ثبت دقیق و تبیین آن به زبانی روان و مطلوب برای مخاطب؛ با جاذبه‌های هنری دریافت آن را برای نسل جدید تسهیل نمود.

اما از آنجا که بانوان این سرزمین قرار است در راه تمدن سازی نوین اسلامی و جهاد با طاغوتیان و استکبار جهانی، الگویی برای همه بانوان جهان باشند، لازم است که اهتمام ویژه‌ای نسبت به ثبت و تدوین این بخش از تاریخ دفاع مقدس صورت پذیرد. بر همین اساس مقام معظم رهبری در پیامی که در تاریخ ۱۵ اسفند ۱۳۹۱ به کنگره هفت هزار زن شهید کشور فرستادند، ضمن اشاره به اسوه بودن حضرت خدیجه، حضرت زهراى مرضیه و زینب کبری علیها السلام فرمودند: «زن در تعریف غالباً شرقی، همچون عنصری در حاشیه و بی‌نقش در تاریخ‌سازی و در تعریف غالباً غربی، به مثابه موجودی که جنسیت او بر انسانیتش می‌چربد و ابزاری جنسی برای مردان و در خدمت سرمایه‌داری جدید است، معرفی می‌شد. شیرزنان انقلاب و دفاع مقدس نشان دادند که الگوی سوم، «زن نه شرقی، نه غربی» است. زن مسلمان ایرانی تاریخ جدیدی را پیش چشم زنان جهان گشود و ثابت کرد که می‌توان زن بود، عفیف بود، محجبه و شریف بود و در عین حال، در متن و مرکز بود. می‌توان سنگر خانواده را پاکیزه نگاه داشت و در عرصه سیاسی و اجتماعی نیز سنگر‌سازی‌های جدید کرد و فتوحات بزرگ به ارمغان آورد. زنانی که اوج احساس و لطف و رحمت زنانه را با روح جهاد و شهادت و مقاومت درآمیختند و مردانه‌ترین میدان‌ها را با شجاعت و اخلاص و فداکاری خود فتح کردند.»^۱ و این تعریف، دقیقاً همان نتیجه آثار حضور سیاسی و اجتماعی بانوان مسلمان ایران در پیشبرد اهداف جامعه آرمانی نظام جمهوری اسلامی ایران است.

کمیته بانوان کنگره ملی نقش امام خمینی رحمته الله علیه در دفاع مقدس و ۶۲۰۰ شهید استان مرکزی؛ بنا بر باور عمیقی که برای عمل به رسالت خود در راستای معرفی الگوی زن مسلمان مجاهد ایرانی و جهانی سازی آن دارد؛ تاریخ حضور، خاطرات و آثار

۱- پیام به کنگره ۷۰۰۰ شهید زن کشور در تاریخ ۱۵ اسفند ۱۳۹۱. ش.

بانوان ایثارگر استان مرکزی را با دقت و در قالب تاریخ شفاهی از ابتدای سال ۱۳۹۴ تا سال ۱۳۹۷ جمع آوری، ثبت و تدوین نموده و در مرحله بعد، این داده‌های تاریخی را با حفظ بُعد تاریخی حوادث، در قالب‌های مختلف و با زبانی ساده و روان به مرحله چاپ رسانده است.

فقدان محتوای علمی کارگشا و طبقه بندی شده بر اساس عرصه‌های زندگی در رابطه با الگویی برای بانوی مسلمان ایرانی که بتواند به ابعاد رسالتی او بپردازد، ما را بر آن داشت که به ضروری‌ترین مؤلفه این مدل در دنیای امروز که بحث جهاد و مجاهدت و اثرگذاری او در ساخت تمدن نوین اسلامی باشد بپردازیم. لذا بر آن شدیم ضمن ارائه یک مدل ملی و قابل صدور جهانی، اولین نسخه آن را بر اساس نظام بیانات رهبر حکیم جامعه، امام خامنه‌ای عَلَيْهِ السَّلَام با نام بانوی مقاومت (درآمدی بر الگوی بانوی مجاهد مسلمان ایرانی) جمع آوری و تولید کنیم.

امید است این اثر در مسیر عمل به تکلیف، ادای دینی باشد به تمامی بانوان مجاهد مسلمانی که مردانه قدم در میدان عمل نهادند و بالیک به دعوت امام خمینی رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ، نقشی شایسته ایفا کردند.

از خدای مٔان مسئلت داریم که تلاش‌هایمان را به عنایت خود برکت بخشد و این کوشش، مورد رضایت حضرت ولیعصر عَلَيْهِ السَّلَام و نائِب برحق ایشان امام خامنه‌ای عَلَيْهِ السَّلَام باشد. همچنین ادامه این نهضت جریان ساز، مشمول ادعیه نورانی حضرت ولی امر مسلمین قرار گیرد.

از خوانندگان محترم درخواست می‌شود با ارائه نقطه نظرات و پیشنهادهای سازنده خود، ما را در راستای ارتقاء کیفیت آثار بعدی، یاری نمایند.

مسئول کمیته بانوان کنگره ملی نقش امام خمینی رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ

در دفاع مقدس و ۶۲۰۰ شهید استان مرکزی

راضیه مجاوری

مقدمه

به برکت وجود هزاران بانوی مجاهد که با روحیه کربلایی در صحنه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس حضور داشتند، اقتدار و جذبه‌ی تازه‌ای محقق شد که از خون این زنان مجاهد و حفاظت آنان از خون شهداست. در این راستا بر آن شدیم تا با تأسی به کلام پرمحتوا و غنی رهبر معظم انقلاب پس از بررسی اجمالی بحث جهاد به تکالیف متعالی یک «بانوی مجاهد» بپردازیم.

«زن مسلمان ایرانی تاریخ جدیدی در پیش چشم جهان گشود و ثابت کرد که می‌توان زن بود، محجبه و شریف بود و در عین حال در متن و مرکز بود. می‌توان سنگر خانواده را پاکیزه نگاه داشت و در عرصه سیاسی و اجتماعی نیز سنگرسازی‌های جدید کرد و فتوحات بزرگ به ارمغان آورد. زنانی که اوج احساس و لطف و رحمت زنانه را با روح جهاد و شهادت و مقاومت درآمیختند و مردانه‌ترین میدان‌ها را با شجاعت و اخلاص و فداکاری خود فتح کردند.»^۱

عرصه انقلاب اسلامی و دفاع مقدس جایگاه مقدسی بود که در محضر خود، زنانی را تربیت نمود که تعریف جدیدی از زن بودن را به شرق و غرب عالم ارائه کرد. بانوی مجاهد در ابتدای راه خود با حضور در ساحت رشد و تهذیب فردی ترقی می‌کند و با همسری و مادری کردن در ساحت خانواده و ساختن خانواده سالم و متعادل آماده حضور در ساحت ولایت اجتماعی می‌شود تا امکان حضور در جهاد اجتماعی را هم فراهم نماید زیرا تنها در آینه‌ی پیش روی زن و مادر موفق است که زن مجاهد نمایان می‌شود.

با اهدای درود و تهیت فراوان به ارواح پاک

بانوان مجاهد سرزمین عزیزمان ایران

۱- پیام به کنگره‌ی «هفت هزار زن شهید کشور»، ۱۳۹۱/۱۲/۱۶

فصل اول

مفهوم جهاد، ویژگی‌ها

و انواع آن

برای ارائه الگوی بانوی مجاهد مسلمان ایرانی اولین مفهوم کلیدی که باید مورد بررسی قرار گیرد مفهوم جهاد است؛ این که جهاد به چه معنایی است و عنوان «جهادی» بر چه عملکردی صدق می‌کند، برای دریافت معنای دقیق بانوی مجاهد و فهم تکالیفی که بر عهده دارد، ضروری است. بر این اساس در این فصل به عنوان مقدمه ابتدا به بررسی مفهوم جهاد و سپس انواع آن و ملاک‌های صدق جهادی بودن اعمال در بیانات رهبر معظم انقلاب پرداخته شده است.

۱-۱ مفهوم جهاد و ویژگی‌های آن

«جهاد با جهد و تلاش از لحاظ ریشه یکی‌اند؛ یعنی در آن معنای جهد و کوشش وجود دارد؛ اما جهاد فقط این نیست؛ جهاد یعنی مبارزه؛ مبارزه در همین اصطلاح متعارف فارسی امروز ما. مبارزه انواع و اقسامی دارد: مبارزه علمی داریم، مبارزه مطبوعاتی داریم، مبارزه سیاسی داریم، مبارزه اقتصادی داریم، مبارزه نظامی داریم، مبارزه آشکار داریم، مبارزه پنهان داریم؛ اما یک نقطه‌ی مشترک در همه‌ی این‌ها وجود دارد و آن

اینکه در مقابل يك خصم است؛ در مقابل يك مانع است. مبارزه با دوست معنی ندارد؛ مبارزه در مقابل يك دشمن است. فرض کنید در دوران اختناق، کسی هر هفته مثلاً پنج جلد کتاب می خواند؛ خیلی کار بود؛ اما لزوماً مبارزه نبود؛ جهد بود، جهاد نبود. اگر می خواست جهاد باشد، باید کتابی را می خواند که در حرکت او در مواجهه ی با رژیم طاغوت و رژیم اختناق، تأثیر داشت؛ آن وقت می شد جهاد. خاصیت جهاد این است. «هر تحرکی اسمش جهاد نیست. تحرکی با خصوصیات اسمش جهاد است. یکی از خصوصیات این تحرك که اسمش جهاد است، این است که انسان بداند این در مقابل دشمن است؛ یعنی بداند در مقابل يك حرکتِ خصمانه و غرض آلودی است که دارد انجام می گیرد. حرکتی که در مقابل يك چنین جهت گیری خصمانه وجود دارد، یکی از شرایط اصلی جهاد است. جهت دومی که در مفهوم جهاد حتماً بایستی ملاحظه بشود، استمرار و همه جانگی است، هوشمندانه بودن است، مخلصانه بودن است. این جور تحرکی اسمش جهاد است.»^۲

«امروز هم روز مبارزه است. یعنی واقعاً هیچ وقت این انقلاب، بی نیاز نیست از مردان و زنان و افراد صادقی که در راه خدا تلاش کنند. هر تلاشی را هم نمی گویند مبارزه؛ مبارزه عبارت است از آن تلاشی که در مقابلش دشمنی وجود دارد، مانعی وجود دارد، تلاشی [است] که به زحمت و تحمّل برخی مشکلات متوقف است؛ به این می گویند مبارزه. معنای جهاد در زبان عربی، در اصطلاح قرآن و حدیث، درست همان چیزی است که ما در فارسی به آن مبارزه می گوئیم»^۳

«کار جهادی باید هدفمند، درست متوجه به آرمان ها و هوشمندانه و عاقلانه و دشمن شکن باشد. یعنی به همان معنایی که ما مبارزه را در اصطلاح معمولی به کار می بریم.»^۴

۱ - بیانات در بازدید از پژوهشکده ی رویان، ۱۳۸۶/۰۴/۲۵

۲ - بیانات در دیدار فعالان بخش های اقتصادی کشور، ۱۳۹۰/۰۵/۲۶

۳ - بیانات در دیدار خانواده شهید لاجوردی، ۱۳۷۷/۰۷/۱۴

۴ - بیانات در بازدید از پژوهشکده ی رویان، ۱۳۸۶/۰۴/۲۵

۱-۲ انواع جهاد

جهاد اکبر مبارزه با نفس، اصلاح آن و مجاهدت درونی در راه خدا است؛^۱ به عبارت دیگر جهاد اکبر برای حفظ باطن است و جهاد اصغر برای صیانت در برابر دشمن بیرونی است، که در جنگ نظامی توأم با فتح زمین و سرزمین است و در جنگ نرم توأم با فتح دل‌ها و اذهان جامعه هدف است که برای نظام سلطه مهم‌ترین چیز است.

جهاد اصغر دو قسم است: جهاد نظامی و جهاد کبیر. جهاد کبیر از مشتقات جهاد اصغر است که لازمه‌اش فتح در جهاد اکبر است. عدم تبعیت، همان جهاد کبیر است. عدم تبعیت از جبهه‌ای که تشکیل شده تا جلوی اسلام ناب و ایران اسلامی بایستد و در میدان‌های مختلف سیاسی، اقتصادی، علمی و فرهنگی صف‌آرایی نموده است. خداوند در قرآن بارها مؤمنان را به عدم اطاعت و تبعیت از کافران امر نموده است فلذا فعالیت جهادی در عرصه‌های مختلف که عمدتاً مبتنی بر پایه و اساس فرهنگ است یک امر سیاسی و تشکیلی نیست بلکه کاملاً اعتقادی و در راستای اطاعت از اوامر الهی است. این وظیفه‌ای بوده که همه انبیا و اولیاء و مؤمنان الهی به آن مأمور بوده‌اند.

۱-۳ ملاک‌های صدق جهاد

به عنوان ملاک تشخیص صحت جهادی بودن فعالیت و تشخیص آن از فعالیت غیرجهادی، مؤلفه‌های زیر قابل ذکر است:

۱- جهاد (تلاش مضاعف): فراتر از رویه عادی و معمول افعال روزانه باشد. یعنی فعالیت جهادی با کار معمول و رویه‌های افراد عادی جامعه به نتیجه نمی‌رسد. «در مبارزه، دو چیز حتماً لازم است: یکی این‌که در آن جدّ و جهد و تحرّکی باشد. انسان در رختخواب یا در پستوی خانه که نمی‌تواند مبارزه کند! در مبارزه، باید جدّ و جهدی وجود داشته باشد. اگر چه صوری، مبارزه با نفس هم میدان‌هایی دارد؛ اما حالا

۱- بیانات در خطبه‌های نماز عید فطر، ۱۳۷۳/۱۲/۱۱

مثال‌هایی که می‌زنیم برای مبارزات اجتماعی و اینهاست. پس، اول این‌که در آن جدّ و جهد و تلاش و تحرّک باشد.»^۱

۲- جهت: ملاک در صدق جهاد این است که این حرکتی که انجام می‌گیرد، جهت‌دار و در مواجهه با دشمن باشد؛ این می‌شود مبارزه. پس این‌که حرکت در چه جهتی باید باشد تا جهاد صدق کند، این مهم است. به عنوان مثال ببینید برای کشور شما، برای انقلاب شما، برای اهدافی که این انقلاب ترسیم کرده، کدام دشمن عنود در کمین نشسته و شما باید با آن دشمن عنود مبارزه کنید؟ کارتان در آن صراط که شد، می‌شود جهاد.

۳- هدف: نتایج و خروجی فعالیت‌های جهادی، تأمین‌کننده انتظارات اسلام ناب و در راستای تحقق آرمان‌ها و اهداف کلان یا خرد انقلاب اسلامی و براساس منویات، دستورات و انتظارات فرمانده کل قوا ﷺ باشد.^۲

۴- تناسب: فعالیت جهادی باید متناسب با هویت، رسالت، توان افراد باشد.

۱-۴ نسبت یابی جهاد با عرصه‌های مختلف حیات انسان

اسلام ناب، آئین جامع استقرار کامل و حاکمیت ولایت الهی (توحید) در قلمرو نفس و محیط ما (جامعه) است؛ به عبارت دیگر براساس اسلام ناب است که تکلیف فردی، خانوادگی، اجتماعی و انقلابی ما تعیین می‌شود و هرآنچه مانع و بازدارنده حاکمیت ولایت الهی در شئون زندگی فردی (موّحد شدن انسان) و در حیات اجتماعی انسان (توحیدی شدن جامعه) و ایجاد "حیات طیبه" شود، دشمن تلقی می‌شود؛ اینجاست که بر مردم، علاوه بر رسالت ذاتی و ایجابی، به دلیل وجود و شهود دشمن، رسالت جهادی نیز محرز می‌شود و برای جهاد با عوامل و موانع بازدارنده استقرار ولایت الهی در قلمرو نفس و حیات درونی افراد، تشکیلات و جامعه و حیات بیرونی آنها باید تهیّه ی

۱۳- بیانات در آغاز درس خارج فقه، ۱۳۷۳/۰۶/۲۰

۲- «جهاد یعنی یک چنین مبارزه‌ای، که وقتی دارای جهت و هدف الهی بود، آن وقت جنبه‌ی تقدس هم پیدا می‌کند.» (بیانات در دیدار جمعی از مسئولان جهاد دانشگاهی، ۱۳۸۳/۰۴/۰۱)

لازم را به دست آورند. لذا برای انجام این مأموریت خطیر می بایست اسلام شناسانه و دشمن شناسانه برنامه ریزی و حرکت نماید.

در حقیقت، با توجه به اینکه هدف اصلی دشمنان، مبارزه با اسلام ناب است؛ مأموریت و رسالت اصلی در جهاد هم ناظر بر درون خواهد بود و هم ناظر بر بیرون. با نظر به این که جهاد تمام عرصه های حیات انسان را در برمی گیرد مراد از درون، هم نفس و درون فرد است هم درون خانواده و هم درون جامعه اسلامی (یا جبهه حق) و مراد از بیرون نیز عوامل و موانع بیرونی مؤثر بر فرد، خانواده و جامعه اسلامی (یا جبهه حق) است.